

Arbetslöshetsförsäkringen

Erik Höglin

Presentation för IIRA

9 september 2009

FINANSPOLITISKA RÅDET

SWEDISH FISCAL POLICY COUNCIL

Huvudtema

1. Reform av arbetslöshetsförsäkringen

2. Effekter av reformerna

- Arbetslöshet och sysselsättning
- Medlemsutvecklingen

3. Hur kan systemet förbättras

- Obligatorisk försäkring
- Konjunkturberoende ersättning

Reformer av arbetslöshetsersättningen

- Sänkta ersättningsnivåer
 - Avtrappning med arbetslöshetens längd
 - Den förhöjda ersättningen de första 100 dagarna borttagen
 - ”Klockan tickar” även vid deltagande i arbetsmarknadspolitiskt program
- Reformerad finansiering
 - Högre avgifter
 - Differentiering

Effekter av reformerna - ersättningsnivåerna

- Starkt forskningsstöd för avtrappning av ersättningsnivån
 - Erbjuder initialt hög ersättning med bibehållna incitament att söka jobb
 - Leder till kortare arbetslöshetsperioder
- Förstärkta effekter via lönebildningen
 - Starkare incitament för återhållsamma lönekrav
- Förväntad långsiktig sänkning av arbetslösheten med 0,4-0,8 procentenheter
 - Men varken arbetslöshetsnedgången 2007-08 eller nuvarande uppgång beror främst på a-kassereformerna

Arbetslöshetsutvecklingen

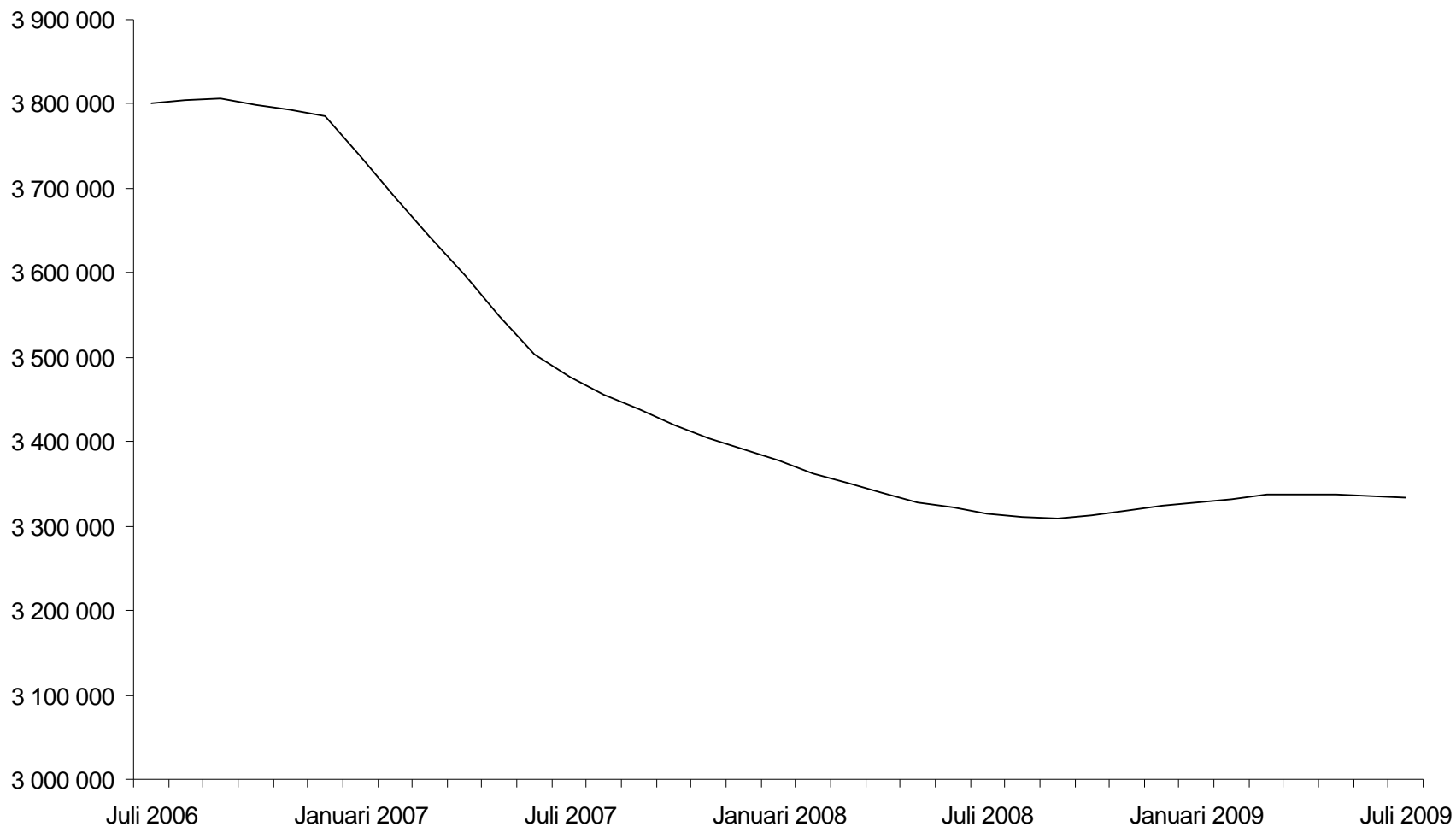


Källa: Konjunkturinstitutet

Effekter av reformerna - finansieringen

- Högre egenavgifter och differentiering främjar återhållsamhet i lönebildningen
 - men differentieringen är liten
 - a-kassa kontra förhandlingsområde
- De högre avgifterna har lett till ett stort medlemstapp
 - många har ett svagt skydd mot arbetslöshet
 - särskilt olyckligt i nuvarande konjunkturläge

Medlemstappet i a-kassorna



Källa: IAF

Hur kan systemet förbättras?

- Den kraftiga uppgången i arbetslösheten och det stora medlemstappet aktualiserar hur systemet kan förbättras
- Statlig och obligatorisk försäkring
- Konjunkturberoende arbetslöshetsersättning

Statlig och obligatorisk försäkring

- Paternalistiskt argument
- Finansieringsargument
- Möjlighet till mer adekvat differentiering
- Differentiera efter relativ arbetslöshet men **fixera** genomsnittlig avgift
- Konsekvenser för facklig organisationsgrad
 - men hög facklig organisationsgrad kan inte vara huvudmål för arbetslöshetsförsäkringen

Konjunkturberoende arbetslöshetsförsäkring

- Avvägning mellan försäkrings- och incitamentseffekter
- Den optimala avvägningen beror på konjunkturen
 - större försäkringsbehov i lågkonjunktur
 - incitamentsproblemet av mindre betydelse i lågkonjunktur
- Konjunkturberoende försäkring i USA och Kanada
- Möjligheter i Sverige:
 - variationer av perioden med 80 procents ersättning?
 - variationer i grundbelopp och tak?
- Problem: Svårare sänka än höja ersättningen
- Systemet bör vara regelbaserat
 - höjning när arbetslösheten överstiger tidigare genomsnitt med visst tal
 - den genomsnittliga nivån kan läggas högre med konjunkturvariation